

Список використаних джерел:

1. Бориско Н. Ф. Методика формування іншомовної фонетичної компетенції // Іноземні мови: наук.-метод. Журнал. – 2011. – № 3. – С. 3–14.
2. Калита А. А., Янчева Т. В. Навчання аудіюванню фонетичних явищ з метою формування навичок вимови // Методика викладання іноземних мов: наук.-метод. Зб. Вип. 22. – К. : КДППМ, 1993. – С. 67–71.
3. Навчальні матеріали з практичної фонетики англійської мови для студентів 1 курсу / Укладачі: В. Ю. Парашук, М. П. Дворжецька. – К., 2003. – С. 25.
4. Dieling H., Hirschfeld U. Phonetik lehren und lernen. – Berlin, München: Langenscheidt, 1995. – S. 25.

Олена Козак

Науковий керівник: к. і. н., доц. Скус О. В.

**ЗДОБУТКИ ПАВЛА ЧУБИНСЬКОГО В ДОСЛІДЖЕННІ
УКРАЇНСЬКОГО ФОЛЬКЛОРУ**

Головною роботою Павла Чубинського стала «Праця етнографічно-статистичної експедиції в Західно-Руський край» споряджена Російським Географічним Товариством в якій було зібрано і досліджено тисячі здобутків української фольклористики. В цій праці було настільки широко охоплено і пропрацьовано матеріал, що у 1873 році Російське географічне товариство нагородило П. Чубинського золотою медаллю, його праці з етнографії та статистики були відзначені золотою медаллю другого ступеня на міжнародному конгресі в Парижі 1875 року, а 1879 року він отримав Уваровську премію за семитомне видання «Праць...».

Вже більше ста років пройшло з моменту публікації «Праць...», проте вона й досі лишається одним з найважливіших і, в певному сенсі, неперевершених джерел вивчення національної традиції. Тому цілком виправданим є інтерес до зібрання не лише як до факту історії науки, але і як до живого джерела сучасних дослідницьких пошуків.

Фольклорній прозі було присвячено два відділи другого тому, проте і інші розділи суттєво доповнюють та надають краще уявлення про життя та побут українського народу. Зокрема він зібрав та проаналізував сюжети українських казок який налічував 148 фантастичних та 145 побутових. Найбільше його зацікавили казки з міфологічним сюжетом, оскільки Павло Чубинський вважав, що це пряме відтворення міфології. Вчений зазначав, що така маса зібраного матеріалу була зібрана завдяки чуйності місцевого населення. [2, с. 6]

Також Павлу Платоновичу вдалось зібрати понад 4000 пісень, що є

колосальним як на той час. Всі ці доробки увійшли до третього та п'ятого тому «Праць...». Пісні ділились як календарно-обрядові, відповідно до пір року, а також весільні пісні та пісні про кохання. Включено також чимало козацьких, гайдамацьких, рекрутських, чумацьких та наймитських пісень. Тексти народних пісень вражають простотою та неповторністю, адже в пісні відображено народну свідомість, морально-етичні ідеали. [4, с. 10].

Цікавий четвертий том, оскільки крім сімейно-обрядових звичаїв туди було включені ігри і дитячий фольклор. Павло Платонович здійснив класифікацію ігор та поділив їх як окремі цикли, так наприклад, весняні ігри (57 текстів) та дитячі ігри, які, у свою чергу, розподілив на: 1) дитячі ігри з піснями (30 текстів); 2) ігри у м'яч (4 тексти); 3) ігри дівчат (4 тексти); 4) ігри обох статей (7 текстів); 5) різні дитячі забавки. Весняні ігри розміщені у шостому томі, і до них, в основному, зараховуються тексти молодіжних ігор («Кривий танець», «Володар», «Король», «Мак», «Шум», «Просо», «Галка», «Ворон», «Кострубонько», «Огірочки», «Хрещик», «Царенко», «Коза» та багато інших) із дошлюбних звичаїв молоді. Окремим невеличким циклом подано дражнили [5, с. 14] Дитячі ігри («Ладки», «Ласочка», «Сорока», «Печу, печу хлібчик», «Зайчику, зайчику», «Коні» тощо). В кожній з цих ігор був закладений якийсь сакральний зміст. Одним з найдавніших символів є символіка небесних світил, яка, у свою чергу, в іграх поєднується з символами рослинного та тваринного світу (мак, просо, огірки, явір, горох, дуб, барвінок, ворон, галка, заєць, перепілка, ящур та ін), які символізують долю майбутнього подружжя, або долю дівчини («Горошок», «Ящур», «У Горю-дуба», «Галка», «Просо», «Перепілка», «Зайчик», «Мак» тощо). Образ рослинного світу у цих іграх виступає експозицією і є ситуаційно психологічною паралеллю до змісту й сюжету гри. Завдяки символам рослин змальовуються людські риси характеру та зміст людських почуттів [3, с. 137].

Дослідник також долучився до розробки методів та систематизування фольклорних зібрань та зумів органічно поєднати історичні, статистичні, правові дані. Семитомне видання «Праць...» зафіксувало зріз фольклорного надбання українського народу середини XIX століття в усьому його розмаїтому спектрі [1, с. 25]. Зокрема Чубинський збагатив народнопоетичний репертуар регіональними варіантами.

Павло Чубинський пересвідчився в тому, що фольклор у чистому вигляді не можна виділити з контексту традицій національної культури, суспільної свідомості, способу життя та художнього відображення картини світу [6, с. 145]. Також дослідник розумів великий вплив багатьох поколінь на зібрані матеріали.

Отже, Павло Платонович Чубинський зібрав колосальну інформацію про побут, звичаї і традиції українського народу та показав його самобутність і багатство української культури. Його так звані «живі»

матеріали наочно показали повне уявлення про Україну й українців. Він залишив добру пам'ять як невтомного трудівника і дослідника. Павло Чубинський займав важливе місце в українській історії, про це може свідчити його багатогранний науковий шлях. Найбільше Павло Платонович проявив себе як етнограф-експедитор, його відома експедиція в Західно-Руський край стала сенсацією того часу. Подорож П. Чубинського та її плоди залишаються актуальними і цінним матеріалом не тільки для українських, а й зарубіжних дослідників.

Список використаних джерел:

1. Бріцина О. Фольклорна проза із зібрання П. Чубинського: історичні здобутки і сучасні проблеми дослідження / О. Бріцина // Народна творчість та етнографія. – 2004. – № 3. – С. 24–28.
2. Скрипник Г. Народознавча спадщина П. Чубинського з погляду сучасної етнології / Ганна Скрипник // Народна творчість та етнографія. – 2009. – № 2. – С. 4–23.
3. Старков В. Ігрова та розважальна культура населення Слобожанщини та Полтавщини другої половини ХІХ ст. (історіографічний аспект) / В. Старков // Політологія. Етнологія. Соціологія: Доповіді та повідомлення ІІІ Міжнародного конгресу українців. – Харків, 1996. – С. 136–139.
4. Чебанюк О. Українські весняні танково-ігрові пісні (Деякі проблеми генези й семантики): автореф. Дис. На здобуття наук. Ступеня канд. Філологічних наук: спец 10.01.07 «Фольклористика» / Олена Юрїївна Чебанюк. – Київ, 1996. – 24 с.
5. Чередниченко Д. Павло Чубинський. – Київ: Видавничий дім «Альтернативи», 2005. – 376 с. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/1531915/>
6. Чубинський П. П. Мудрість віків : укр. Народознавство у творчій спадщині Павла Чубинського : у 2 кн. Кн. 1 / упорядкув. С. Горкавого, Ю. Іванченко. – Київ : «Мистецтво», 1995. – 222 с.

Антоніна Кокоша

Науковий керівник: к.п.н., доц. Засць С. С.

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ РОБОТИ З УЧАСНИКАМИ АТО В ЧЕРКАСЬКОМУ РЕГІОНІ

Події на Сході України в 2014 році розширили сферу дії системи соціального захисту. Виникла потреба здійснення соціального захисту військовослужбовців та інших учасників АТО, які захищають незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України. Учасників